

کاربرد الگوی رفتار برنامه ریزی شده در پیش بینی عوامل موثر بر قصد سرقت علمی

لیلی صالحی^{۱*}، معصومه قاسم زاده^۳

دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۱۱ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۷/۲۳ چاپ: ۱۳۹۷/۰۹/۲۹

چکیده

زمینه و هدف: سرقت علمی به یکی از نگرانی‌های اصلی دانشگاه‌های امروزی بدل شده است. الگوی رفتار برنامه ریزی شده (TPB) احتمالاً یکی از مهم‌ترین الگوهای پیش بینی کننده‌ی پدیده‌ی سرقت علمی در دانشجویان می‌باشد. این مطالعه مقطعی با هدف تعیین کاربرد الگوی TPB در پیش بینی عوامل موثر بر سرقت علمی در سال ۱۳۹۵ انجام گرفت.

روش بررسی: ۲۰۰ دانشجوی کارشناسی ارشد در مرحله‌ی تدوین پایان نامه از دانشگاه علوم پزشکی ایران با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس مورد مطالعه قرار گرفتند. جهت جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه خود ایفا مشتمل بر سه بخش مشخصه‌های دموگرافیک، سازه‌های الگو و قصد انجام سرقت استفاده گردید. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی (تی تست، آنوا و آنالیز رگرسیون چند گانه) با استفاده از نرم افزار SPSS(ver19) مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سنی دانشجویان ۲۹/۲۵±۱۳/۴ سال بود ۷۵/۵٪ مجرد و ۴۵/۵٪ مرد بودند بین قصد انجام سرقت و نگرش مثبت، همبستگی متوسط و مثبت معنی داری وجود داشت و نگرش مثبت به سرقت علمی بطور معنی داری پیش بینی کننده‌ی قصد انجام آن بود ($P=0/007$). رابطه‌ی بین نگرش منفی و قصد، معکوس و معنی دار و رابطه‌ی بین نگرش‌های انتزاعی، کنترل درک شده‌ی رفتاری و قصد مستقیم و معنی دار بود.

نتیجه گیری: نگرش مثبت بطور مستقیم و معنی داری بر قصد انجام رفتار سرقت موثر است که با طراحی برنامه‌ی آموزشی مناسب می‌توان جهت تصحیح آن گام برداشت.

واژگان کلیدی: سرقت علمی، الگوی برنامه ریزی، نگرش.

این مقاله بدین صورت ارجاع داده شود:

Salehi L, Ghasemzadeh M. Application of Theory of Planned Behavior in Prediction of Factors Affecting the Intention of Plagiarism. J Med Educ Dev. 2018; 11 (31):52-62

۱- گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران.

۲- مرکز تحقیقات بهداشت، ایمنی و محیط (HSE)، دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران

۳- معاونت بهداشتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران.

*نویسنده‌ی مسوول: گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران. leilisalehi@abzums.ac.ir

مقدمه

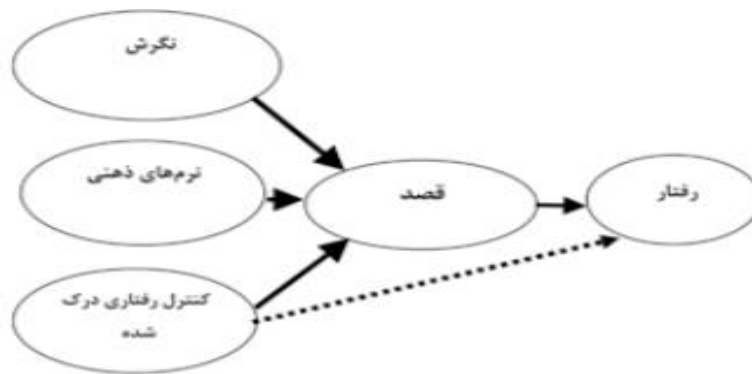
سرقت علمی به معضلی مهم در دانشگاه‌های امروزی بدل شده است (۱). و به استفاده از فکر، کلمات و ایده‌های دیگران سهواً؛ یا عمدتاً؛ بدون ارجاع مناسب اطلاق می‌شود (۲). در طی دهه‌های اخیر شیوع آن با افزایش فزاینده‌ای روبروست (۳) و در تمامی کشورها، دانشگاه‌ها و رشته‌ها شایع است (۴). این پدیده باعث تحمیل باری مضاعف بر دوش موسسات آموزشی شده است (۵) در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی کاملاً شایع است (۶). در کشورهای در حال توسعه به سبب عدم وجود آموزش مناسب و فقدان آگاهی از آن از نسبت بالاتری برخوردار است (۷).

در کشور ما، فروش پایان نامه به یک نگرانی اجتماعی تبدیل گشته است. استفاده نابجا از مقالات و لایبگری و رابطه در چاپ و نشر آن، سوء استفاده از مقالات خارجی به وضوح دیده می‌شود که شیوعی نامشخص دارد. تاثیرات نامطلوب این پدیده در میان دانشگاهیان فزاینده است، جامعه به صاحبان قلم و قشر تحصیل کرده به عنوان افرادی فرهیخته می‌نگرد و دانشگاه و دانشگاهیان را مرجع هنجارهای رایج جامعه می‌داند و این گونه سوء رفتارهای علمی سبب می‌شود که روند توسعه علمی از مدار سالم و کارآمد خود خارج شده و کارنجات تولید مدرک جایگزین فرایند تولید علم گردد (۸). از عوامل اثرگذار متفاوتی در رابطه با پدیده‌ی سرقت علمی یاد شده است همانند فقدان مهارت نوشتاری به زبان انگلیسی (۹) برخورداری از منافع اجتماعی و نادیده انگاشتن سرمایه ذهنی دیگران از مهم‌ترین آنان است (۵). در مطالعه‌ی انجام شده توسط زمانی، عظیمی و سلیمانی در سال ۲۰۱۲ بر روی ۳۷۰ دانشجوی دانشگاه نشان داده شد که مولفه‌هایی مانند نگرش، فقدان آگاهی، سهولت دسترسی به اینترنت، نبود خودکارآمدی در انجام پژوهش و تحریر مقاله، فشارهای روحی و روانی،

نبود ساز و کار مناسب جهت تشخیص و تنبیه افراد خاطی، شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه، عکس العمل اساتید به سرقت علمی دانشجویان، موقعیت‌های خاص فضای مجازی در ارتکاب پدیده‌ی سرقت علمی نقش دارند (۱۰). ریاستی و رحیمی با انجام مطالعه کیفی در دانشجویان، عواملی مانند ناآگاهی دانشجویان از مفهوم سرقت علمی، فقدان مهارت مقاله نویسی، ناتوانی زبان شناختی، بی‌علاقگی به موضوع تحقیق، فشارهای اجتماعی را از مهم‌ترین عوامل سرقت علمی ذکر می‌کنند (۱۱). مدیریت نامناسب زمان، نگرانی از شکست، بهبود وضعیت تحصیلی، مسائل شخصی و خانوادگی، فقدان تسلط بر زبان انگلیسی (۱۲) ناآگاهی دانشجویان از قوانین سرقت علمی و نا توانی در خلاصه نویسی اطلاعات را از دیگر عوامل موثر بر سرقت علمی نام برده شده است (۱۳).

شواهد موجود در این زمینه نشان داده است که جهت درک و شناخت عوامل موثر بر پدیده‌ی سرقت علمی الگوی رفتار برنامه ریزی شده از اقبال فراوانی برخوردار است بطوری‌که ادبیات موجود در این زمینه بیانگر کارایی این الگو در تعیین قصد سرقت علمی در فراگیران است (۱۴-۱۶). بر اساس این الگو رفتار متاثر از نگرش به آن، هنجارهای انتزاعی است و کنترل درک شده رفتاری مستقیماً و یا بواسطه قصد بر رفتار اثر می‌گذارد (۱۷).

علی‌رغم توانایی این الگو در پیش بینی رفتارهای مرتبط با سرقت علمی، مطالعات موجود در این زمینه اندک است (۱۸) و براساس دانش محققین تاکنون مطالعه‌ای در این زمینه با استفاده از الگوی رفتار برنامه ریزی شده در ایران انجام نشده است. از این رو این مطالعه با هدف کاربرد الگوی رفتار برنامه ریزی شده در پیش بینی عوامل موثر بر قصد سرقت علمی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایران به انجام رسید.

شکل ۱: شمای کلی الگوی رفتار برنامه ریزی شده

روش بررسی

این مطالعه مقطعی بر روی ۲۰۰ دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۹۵ انجام گرفت. که در حال نوشتن پایان نامه‌ی خود بودند. تصویب پروپوزال در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه از جمله معیارهای ورود به مطالعه محسوب می‌گردید. جهت انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. حجم نمونه بر اساس شیوع ۱۰ درصدی سرعت علمی در مقالات بررسی شده در مطالعه Baždarić و همکاران (۱۹) در سال ۲۰۱۲ و بر اساس فرمول حجم نمونه

$$n = \frac{Z^2 (1-\alpha/2) P(1-P)}{d^2}$$

بر ۲۰۰ نفر محاسبه گردید.

در ابتدای مطالعه و قبل از جمع‌آوری داده‌ها در خصوص اهداف و روش کار مطالعه کاملاً به دانشجویان توضیحات کاملی داده می‌شد سپس محرمانه ماندن اطلاعات مورد تاکید قرار می‌گرفت. لازم به ذکر است که تمامی دانشجویان مورد مطالعه جهت فارغ‌التحصیلی نیاز به ارائه‌ی مقاله به شورای تحصیلات تکمیلی بودند.

جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌ای مشتعل بر سه قسمت اصلی استفاده گردید قسمت نخست شامل مشخصه‌های جمعیت شناختی دانشجویان بود و در قسمت

دوم از پرسشنامه Mavarinc و همکاران استفاده شد (۲۰). نسخه‌ی فارسی این پرسشنامه در ایران هنجاریابی شده و روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفته است. ضریب آلفای کرونباخ کل ابزار حدود ۰/۷۹ گزارش شده است (۲۱) قسمت سوم شامل ارزیابی قصد دانشجویان بود که با ۴ سوال مورد ارزیابی قرار می‌گرفت (چقدر احتمال دارد که شما از کار دیگران به‌عنوان کار خود یاد کنید یا چقدر احتمال دارد که شما انجام کار گروهی را به‌عنوان کار فردی بیان کنید، چقدر احتمال دارد که شما کار قبلی خود را به‌عنوان کار جدیدی ارائه نمایید یا انتساب کار مشارکت نداشته را، قبول کنید) میزان آلفای کرونباخ این قسمت ۰/۷۹ بدست آمد. بر اساس جمع‌نمره‌ی حاصل از قصد، نمرات بیشتر بیان‌گر قصد بیشتر انجام رفتار بود. سوالات قسمت‌های دوم و سوم پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت ۵ قسمتی مورد ارزیابی قرار می‌گرفتند. انجام این مطالعه با تایید کمیته‌ی اخلاق دانشگاه علوم پزشکی ایران به انجام رسید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آماری توصیفی و روش آماری تحلیلی (تی تست، آنوا و آنالیز رگرسیون خطی) استفاده گردید. داده‌ها از نظر نرمالتی با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف مورد ارزیابی قرار گرفت که حکایت از نرمال بودن داده‌ها بود.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی شده در این مطالعه عبارت بود از نگرش مثبت $۲۵/۰۴ \pm ۵/۵۹$ ، نگرش منفی $۷/۴۱ \pm ۵/۴۰$ ، نرم‌های انتزاعی $۲/۲۲ \pm ۰/۸۹$ ، رفتارهای کنترل درک شده $۱۳/۵۹ \pm ۲/۲۲$ بود. میانگین و انحراف معیار قصد در این مطالعه $۱۳/۵۹ \pm ۴/۳۱$ بدست آمد (جدول ۱).

میانگین سنی افراد مورد مطالعه $۲۹/۲۵ \pm ۴/۱۳$ بود که اکثر آنان (۶۹/۵٪) در رنج سنی ۲۹-۲۴ سال قرار داشتند و کمترین آنان (۸٪) در رنج سنی بالای ۴۰ سال بودند $۴۵/۵$ درصد دانشجویان مورد مطالعه مرد $۷۵/۵$ درصد مجرد بودند (جدول ۱)

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی شده بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی

ویژگی‌های جمعیت شناختی	تعداد (درصد)	نگرش مثبت M(SD)	نگرش منفی M(SD)	هنجارهای انتزاعی M(SD)	رفتارهای کنترل شده M(SD)	قصد M(SD)
سن (سال)						
۲۰-۲۴	۱۹(۹/۵)	۲۴/۶۳(۵/۵)	۲۶(۱۸/۵۲)	۷/۸۹(۳/۴۱)	۹/۵۳(۱/۱۲)	۱۲/۸۴(۳/۶۲)
۲۵-۲۹	۱۳۹(۶۹/۵)	۲۵/۴۰(۵/۵۹)	۱۷(۵/۳۹)	۹/۲۷(۲/۱۳)	۸/۸۳(۳/۴۰)	۱۳/۹۱(۴/۶۴)
۳۰-۳۴	۳۶(۱۸)	۲۴/۶۶(۵/۸۷)	۱۸/۶۶(۵/۳۱)	۹/۳۸(۳/۶۵)	۸/۵۵(۲/۷۶)	۱۳/۰۳(۳/۴۰)
۳۵-۳۹	۱۶(۸)	۲۴/۱۸(۵/۲۸)	۱۸(۵/۵۷)	۹(۲/۹۸)	۹/۶۸(۱/۸۱)	۱۳/۷۴(۴/۴۴)
۴۰≤	۸(۴)	۶/۶۲(۵/۳۷)	۱۸/۵(۵/۲۳)	۸(۳/۲۰)	۷/۸۷(۱/۷۲)	۱۱/۵۰(۲/۲۷)
P.value*		۰/۲۷	۰/۶۸	۰/۴۶	۰/۴۵	۰/۸۳
جنس						
مرد	۹۱(۴۵/۵)	۲۵/۱۸(۵/۰۴)	۱۷/۷۲(۵/۱۳)	۸/۹۸(۳/۳۲)	۹/۱۱(۱/۹۲)	۱۳/۶۰(۴/۵۶)
زن	۱۰۹(۵۴/۵)	۲۴/۹۳(۶/۰۴)	۱۷/۱۵(۵/۶۲)	۸/۸۱(۳/۴۹)	۹/۲۱(۲/۴۵)	۱۳/۵۸(۴/۰۸)
P.value**	۲۰۰	۰/۷۴	۰/۴۵	۰/۷۵	۰/۷۱	۰/۷۳
وضعیت تاهل						
مجرد	۱۵۱(۷۵/۵)	۲۵/۱۴(۵/۳۸)	۱۷/۱۸(۵/۲۶)	۸/۹۶(۳/۲۷)	۹/۱۹(۲/۱۷)	۱۳/۳۶(۳/۸۶)
متاهل	۴۹(۲۴/۵)	۲۵/۷۵(۶/۲۶)	۱۸/۱۰(۵/۷۹)	۸/۶۵(۳/۸۳)	۹/۰۸(۲/۳۹)	۱۳/۵۸(۴/۰۸)
P.value		۰/۶۷	۰/۳	۰/۷۶	۰/۵۷	۰/۰۹
میانگین کلی (انحراف معیار)	۲۰۰(۱۰۰)	۲۵/۰۴(۵/۵۹)	۱۷/۴۱(۵/۴۰)	۸/۸۹(۳/۴۱)	۹/۱۶(۲/۲۲)	۱۳/۵۹(۴/۳۱)

*ANOVA **t.test

***t.test

یافته‌های این مطالعه تفاوت بین زنان و مردان از نظر قصد و سازه‌های الگو معنی دار نبود ($P > ۰/۰۵$) علاوه بر آن اختلاف معنی داری بین متاهلین و مجردین نظر سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی و قصد مشاهده نگردید ($P > ۰/۰۵$) (جدول ۱)

براساس نتایج این مطالعه، اختلاف معنی داری بین گروه‌های متفاوت سنی از نظر نگرش مثبت، نگرش منفی، هنجار انتزاعی، کنترل رفتاری درک شده وجود نداشت ($P > ۰/۰۵$) همچنین این گروه‌ها از نظر قصد انجام سرقت علمی نیز اختلاف معنی داری باهم نداشتند ($P = ۰/۸۳$)، بر اساس

متوسط و مثبت معنی داری وجود دارد، بین نگرش منفی و قصد همبستگی رابطه‌ای ضعیف، معکوس، معنی دار و بین نرم انتزاعی و کنترل رفتاری درک شده و قصد رابطه ضعیف، مثبت و معنی دار بود (جدول ۲)

جهت بررسی رابطه‌ی همبستگی بین سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی شده به سبب نرمال بودن داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نشان داده شد بین قصد انجام رفتار سرقت علمی و نگرش مثبت به آن رابطه‌ی

جدول ۲: آزمون همبستگی پیرسون بین سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی شده

نگرش مثبت	نگرش منفی	کنترل رفتاری	نرم انتزاعی	قصد
نگرش مثبت	---	---	---	---
نگرش منفی	۱	---	---	---
کنترل رفتاری	۰/۲۴۹**	۱	---	---
نرم انتزاعی	۰/۴۴۵**	۰/۲۶۹**	۱	---
قصد	۰/۳۱۳**	-۰/۲۱۴*	۰/۲۴۰*	۱

Note: Scale reliabilities are reported on the diagonal P<0.05* P<0.01**

مشخص گردید که نگرش مثبت به سرقت علمی بطور معنی داری پیش بینی کننده قصد انجام رفتار سرقت علمی می‌باشد (جدول ۳)

جهت مشخص نمودن متغیرهای پیش بینی کننده‌ی قصد انجام رفتار سرقت علمی بر اساس الگوی رفتار برنامه ریزی شده از تجزیه و تحلیل رگرسیونی بهره گرفته شد. که براین اساس

جدول ۳: رگرسیون خطی قصد انجام سرقت علمی با استفاده از سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی شده

متغیرها	B	SE	β	t	P
قصد رفتاری					
ثابت	۶/۴۸۱	۱/۶۲۱			
نگرش مثبت	۰/۱۷۰	۰/۰۶۲	۰/۲۲۱	۲/۷۴۸	۰/۰۰۷
نگرش منفی	۰/۰۷۰	۰/۰۶۱	۰/۰۸۸	۱/۱۴۲	۰/۲۵۵
هنجارهای انتزاعی	۰/۱۴۱	۰/۰۹۷	۰/۱۱۱	۱/۴۴۴	۰/۱۵۰
کنترل رفتاری درک شده	۰/۰۴۱	۰/۱۴۳	۰/۰۲۱	۰/۲۸۶	۰/۷۷۵

R=۰/۳۴
R2=0.118

بحث

معتقد بودند که سرقت علمی در تحت شرایطی قابل استفاده است.

نگرش به عنوان یک سازه‌ی کلیدی در درک پذیرش افراد و حفظ و نگهداری رفتاری خاص مطرح است. که قابلیت آموزش دادن و یادگیری دارد (۲۶). با افزایش آگاهی دانشجویان از قوانین کپی رایت و حق مالکیت ذهنی افراد به عنوان یکی از مولفه‌های اقتباس از آثار علمی (۲۷) می‌توان بر نگرش افراد اثر گذاشت و بدیهی با ایجاد نگرش منفی نسبت به سوء استفاده‌های علمی می‌توان بر قصد انجام رفتار در دانشجویان تاثیرگذار بود و محیط آکادمیک عاری از سوء استفاده خلق نمود.

علی‌رغم یافته‌های سایر مطالعات (۲۸-۳۰)، نتایج آنالیز رگرسیون چندگانه نشان داد که بین هنجارهای انتزاعی و قصد و همچنین کنترل درک شده و قصد رابطه‌ی پیش بینی کننده وجود ندارد. که ممکن است این فاکتورها به وسیله عوامل واسطه‌ای مانند سطح تحصیلات، سن، جنس و سابقه‌ی قبلی و ... بر روی قصد انجام رفتار موثر باشند بطوری که مطالعات نشان داده‌اند که در سایر رفتارها نرم‌های انتزاعی به واسطه سابقه‌ی قبلی انجام رفتار بر روی قصد انجام آن موثر بوده است (۳۱) که با توجه به عدم هم خوانی نتایج این مطالعه با سایر مطالعات (۲۴، ۲۵) انجام مطالعات بیشتری در این زمینه جهت مشخص نمودن رابطه بین سازه‌های این الگو توصیه می‌گردد.

میزان R در این مطالعه ۰/۳۴ بدست آمد که به معنی سطح ارتباطات بین متغیرهای مورد مطالعه در خصوص رفتار سرقت علمی است. بر اساس مقدار R² حاصل در این مطالعه که نمایانگر این است که متغیرهای این مطالعه در ۱۲ درصد توضیح دهنده عوامل موثر بر قصد رفتار سرقت علمی می‌باشند. ۸۸٪ عوامل تعیین کننده‌ی قصد انجام سرقت علمی یا ناشناخته است یا در این مطالعه مورد بررسی قرار نگرفته‌اند.

نگرش مثبت به رفتار سرقت علمی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی از عوامل اصلی پیش بینی کننده انجام رفتار سرقت علمی بود.

دوره‌ی تحصیلات تکمیلی به گونه‌ای طراحی گردیده است که دانشجویان مشغول به تحصیل در این دوره، ناگزیرند که علاوه بر گذراندن موفق درس‌های خود، درگیر انجام پژوهش، تنظیم گزارش و نوشتن مقاله شوند. بنابر این امکان وقوع سوء استفاده‌های علمی در این گروه از دانشجویان از شیوع بالاتری برخوردار است (۲۲).

بر اساس الگوی رفتار برنامه ریزی شده وقوع رفتار به وسیله سازه‌های نگرش، هنجارهای انتزاعی و کنترل رفتاری درک شده قابل پیش بینی می‌باشد (۲۳). منظور از نگرش نسبت به رفتار این است که رفتار مورد نظر تا چه حد نزد فرد مطلوب، خوشایند، مفید و یا لذت بخش است که به قضاوت فرد در مورد رفتار و اثرات و نتایج آن بستگی دارد (۲۴). بر اساس یافته‌های مطالعه‌ی حاضر بین نگرش مثبت و قصد انجام رفتار سرقت علمی در دانشجویان مورد مطالعه رابطه وجود دارد. نتایج سایر مطالعات در این زمینه نیز گویای چنین رابطه‌ای است (۲۵، ۲۴، ۱۸). بر پایه‌ی نتایج مطالعات قبلی، نگرش به رفتار از جمله تاثیرگذارترین عوامل موثر بر رفتار است (۲۶). بر اساس سوابق جهانی مطالعه، مطالعات زیادی در زمینه‌ی سنجش نگرش دانشجویان به سرقت علمی انجام گردیده است. پاپاواک و همکاران (۲۷) در تحقیق خویش نشان دادند که نگرش مثبت دانشجویان سال اول علوم پزشکی دانشگاه درکرواسی به سرقت علمی در سطح متوسط است که بیانگر این است که نسبت زیادی از دانشجویان به قانون کپی رایت عمل می‌کنند. بر پایه‌ی نتایج پاپاواک نگرش منفی دانشجویان در سطح متوسط تا زیاد بود. و ۵۹ درصد دانشجویان سرقت علمی را بی ضرر، ۶۳ درصد کم اهمیت و ۳۵ درصد

از الگوی رفتار برنامه ریزی شده مهم‌ترین پیش بینی کننده‌ی قصد انجام رفتار سرقت علمی نگرش مثبت به آن است به عبارتی، هرچه ارزیابی فردی از پدیده‌ی سرقت علمی مثبت‌تر باشد قصد انجام آن بیشتر است. با توجه به اینکه در فرهنگ کشور ایران که بر مالکیت مادی و ملموس افراد تاکید می‌شود. ارتقای آگاهی افراد در خصوص مالکیت‌های معنوی و ذهنی افراد و تصحیح نگرش آنان در این زمینه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

عدم امکان جداسازی دانشجویان بر حسب رشته‌ی تحصیلی به سبب قلت تعداد و عدم امکان مطالعه خود رفتار سرقت علمی از جمله محدودیت‌های قابل ذکر این مطالعه است. انجام مطالعه برای اولین بار با استفاده از الگوی رفتار برنامه ریزی شده جهت مطالعه قصد رفتار سرقت علمی از جمله نقاط قوت قابل اشاره در این مطالعه می‌باشد.

نتیجه گیری

از بین سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی، نگرش مثبت به پدیده‌ی سرقت علمی بطور معنی داری پیش بینی کننده رفتار سرقت علمی بود که طراحی برنامه‌های آموزشی مناسب، می‌توان گام‌های موثری جهت تصحیح نگرش دانشجویان به این پدیده برداشت.

تقدیر و تشکر

این مطالعه بخشی از مطالعه‌ای است که با شماره ۹۵/۳۳/۲۹۷۱۵ در دانشگاه علوم پزشکی ایران به ثبت رسیده است. بدین وسیله از همکاری صمیمانه دانشجویانی که در این مطالعه شرکت کرده‌اند تشکر و قدرداری می‌شود.

که شناخت و بررسی سایر عوامل موثر در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. چنین یافته‌ای البته با توجه به نتایج سایر مطالعات منطقی به نظر می‌رسد. بطوری که York و همکاران عوامل سرقت علمی را در دو دسته‌ی عمدی و غیر عمدی قرار می‌دهند (۳۲).

McCabe در بررسی علل و ریشه‌های سرقت علمی به عوامل فردی از جمله جنسیت، معدل کلاسی، اخلاق حرفه‌ای، عزت نفس، اهداف پیشرفت، عکس العمل عوامل اجرایی و مدیریتی یک سازمان نسبت به آن، عواقب و مجازات عملی در نظر گرفته شده برای سرقت علمی، رفتار تقلب در هم‌تایان، نگرش مثبت هم‌تایان به تقلب، شدت و میزان مجازات متصور توسط فرد اشاره دارد (۳۳).

علاوه بر این عوامل، نقش جهت گیری هدفمندانه دانشجویان، نقش عوامل فرهنگی از جمله فرهنگ مشرق زمین مبتنی بر جمع گرایی و تمایلات دانشجویان با اهداف عملکردی و کسب نمره را هم در پدیده‌ی سرقت علمی مهم می‌دانند (۳۴).

Stone و همکاران نیز در بررسی عوامل پیش بینی کننده‌ی سرقت علمی با استفاده از الگوی رفتار برنامه ریزی شده به این نتیجه رسیدند که سازه‌های الگوی رفتار برنامه ریزی شده تبیین کننده ۲۱ درصد واریانس قصد سرقت علمی و ۳۶٪ رفتار سرقت علمی می‌باشند. (۳۵) که متأسفانه در این مطالعه رفتار سرقت علمی مورد مطالعه قرار نگرفته است.

هم راستا با مطالعه‌ی احمدی (۳۶)، نتایج این مطالعه نشان داد که جنسیت، وضعیت تاهل فاقد اثر معنی دار آماری بر روی قصد انجام رفتار سرقت علمی می‌باشند. هم چنین بر پایه‌ی یافته‌های این مطالعه قصد انجام رفتار سرقت علمی در گروه‌های سنی متفاوت اختلاف معنی داری با هم ندارد.

بر پایه‌ی نتایج این مطالعه، پیشنهاد می‌گردد علاوه بر استفاده از الگوی رفتار برنامه ریزی شده جهت پیش بینی قصد انجام رفتار سرقت علمی در دانشجویان از مولفه‌های دیگری نیز در این زمینه استفاده گردد. بر پایه‌ی نتایج این مطالعه و استفاده

References

- 1- Zamani BE, Nosratlheshti K, Naderi Ghahfarokhi Z, Najafi H. The comparison of factors affecting plagiarism and its committing rate in virtual and on campus students of Isfahan University. *Journal of Education and Practice*. 2013; 4(6):226-238.
- 2- Mason PR. Plagiarism in scientific publications. *The Journal of Infection in Developing Countries*. 2009; 3:1-4. doi: 10.3855/jidc.98.
- 3- Rathore FA, Waqas A, Zia AM, Marvrinac M, Farooq F. Exploring the attitudes of medical faculty members and students in Pakistan towards plagiarism: a cross sectional survey. *Peer J*. 2015; 3: e1031. doi: 10.7717/peerj.1031. e Collection 2015.
- 4- Khamesan A, Amiry MA. The study of academic cheating among both boy and girl students. *Journal of Ethics in Science and Technology*. 2011;6(1):54-62 [Persian].
- 5- Bretag T. Challenges in addressing plagiarism in education. *PLoS Med*. 2013; 10(12): e1001574. doi: 10.1371/journal.pmed.1001574.
- 6- Fred HL. Dishonesty in medicine revisited. *Texas Heart Institute Journal*. 2008;35(1):6.
- 7- Shirazi B, Jafarey AM, Moazami F. Plagiarism and the medical fraternity: A study of knowledge and attitudes. *J Pak Med Assoc*. 2010; 60(4):269-73.
- 8- Abbasi A, Farzan F, Dousti M. Comparison of the views of female and female students about types of scientific misconducts and ways of detecting. *Journal of Sport Mmanagement and Action Behavior*. 2014;10(19)149-158[Persian].
- 9- Vasconcelos S, Leta J, Costa L, Pinto A, Sorenson MM. Discussing plagiarism in Latin American science. Brazilian researchers begin to address an ethical issue. *EMBO Rep*. 2009; 10(7):677-82. doi: 10.1038/embor.2009.134
- 10- Zamani BA, Azimi SA, Solimani N. Differences in student's viewpoints about effective factors on plagiarism according to their gender and academic disciplines. *The Journal of Ethics in Science and Technology*. 2012;7(3):22-34 [Persian].
- 11- Riasati MJ, Rahimi F. Why do Iranian postgraduate students plagiarize? A qualitative investigation. *Middle-East J Sci Res*. 2013;14(3): 309-317. doi: 10.5829/idosi.mejsr.2013.14.3.522
- 12- Goh E. Exploring underlying motivations behind extreme cases of plagiarism in tourism and hospitality education. *Journal of Hospitality & Tourism Education*. 2015; 27(2): 80-4. doi.org/10.1080/10963758.2015.1033101
- 13- Trasberg K, Ligi M. University students' reasons for committing academic fraud and knowledge about regulations: A qualitative interview study. *Educational Studies*. 2014 ;(4): 184-208. doi: 10.17323/1814-9545-2014-4-184-208.
- 14- Alleyne P, Phillipos K. Exploring academic dishonestly among university in Barbados: an extension to the theory of planned behavior. *J Acad Ethics*. 2011; 9:323-338. doi.org/10.1007/s10805-011-9144-1
- 15- Coren A. The theory of planned behavior: will faculty confront students who cheat? *Journal of Academic Ethics*. 2012; 10 (3):171-184. doi.org/10.1007/s10805-012-9162-7
- 16- Rajah-Khanagasabai CJ, Roberts LD. Predicting self-reported research misconduct and questionable research practices in university students using an augmented theory of planned behavior. *Front Psycho*. 2015; 6:535. Doi: 10.3389/fpsyg.2015.00535
- 17- Ajzen I, Netemeyer R, Van Ryn M, Ajzen I. The theory of planned behavior. *Organ Behav Hum Dec*. 1991; 50: 179-211.
- 18- Stone TH, Jawahar IM, Kisamore JL. Predicting academic misconduct intentions and behavior using the theory of planned behavior and personality. *Basic and Applied Social Psychology*.

- 2010 Feb 26;32(1):35-45.
- 19- Baždarić K, Bilić-Zulle L, Brumini G, Petrovečki M. Prevalence of plagiarism in recent submissions to the Croatian Medical Journal. *Sci Eng Ethics*, 2012;18(2):223-39. doi: 10.1007/s11948-011-9347-2
- 20- Mavrinac M, Brumini G, Bilic-Aulle L, Petrovecki M. Construction and validation of attitudes toward Plagiarism survey. *Croat Med J*. 2010; 51, 195-201. doi: 10.3325/cmj.2010.51.195
- 21- Sohrabi Z, Ghasemzadeh M, Salehi L. A psychometric study of the student's attitudes towards plagiarism assessment scale among medical students in Iran University of Medical Sciences. *Journal of Medical Education Development*. 2018;10(27):1-13.
- 22- Abedini Y. Structural molding on progressive aims, attitudes toward plagiarism and academic performance. *Journal of Educational Measurement & Education Studies*. 2015; 5(11):143-160 [Persian].
- 23- Glanz K, Rimer BK, Viswanath K, eds. *Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice* (4th ed). San Francisco: Jossey-Bass; 2008.
- 24- Mayhew MJ, Hubbard SM, Finelli CJ, Harding TS. Using structural equation modeling to validate the theory of planned behavior as a model for predicting student cheating. *The Review of Higher Education*. 2009; 32(4), 441-468. Doi: 10.1353/rhe.0.0080
- 25- Cronan TP, Mullins JK, Douglas DE. Further understanding factors that explain freshman business students' academic integrity intention and behavior: Plagiarism and sharing homework. *Journal of Business Ethics*. 2018 Jan 1;147(1):197-220.
- 26- Mustikarini A, Winardi RD, Azlen M. Why do accounting students at high learning institution conduct and academic dishonesty? SHS web of conferences. 2017; 34(06008) :1-6. doi.org/10.1051/shsconf/20173406008
- 27- Pupovac V, Bilic-Zulle L, Mavrinac M, Petrovecki M. Attitudes toward plagiarism among pharmacy and medical biochemistry students- cross-sectional survey study. *Biochemia Medica*. 2010; 20(3), 307-313. dx.doi.org/10.11613/BM.2010.039
- 28- Rodrigues FF, Santos MA, Teixeira CR, Gonela JT, Zanetti ML. Relationship between knowledge, attitude, education and duration of disease in individuals with diabetes mellitus. *Acta Paulista de Enfermagem*. 2012;25(2):284-90.
- 29- Foltýnek T, Kravjar J, Glendinning I. Case study: Policies, strategies and responses to plagiarism in Slovakia. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*. 2014 Mar 31;7(1):19-25.
- 30- Ellahi A, Mushtaq R, Khan MA. Multi campus investigation of academic dishonesty in higher education of Pakistan. *International Journal of Educational Management*. 2013;27(6), 647-666. doi: 10.1108/IJEM-03-2012-0039
- 31- Sharifirad GR, Yarmohammadi P, Azadbakht L, Morowatisharifabad MA, Hassanzadeh A. Determinants of Fast Food Consumption among Iranian High School Students Based on Planned Behavior Theory. *Journal of Obesity*. 2013; .doi:10.1155/2013/147589
- 32- York J, Lawson K, McMahan G. Can we reliably determine intent in cases of plagiarism? *International Journal for Education Integrity*, 2009;5(2):39-45. dx.doi.org/10.21913/IJEI.v5i2.612
- 33- McCabe D L; Trevino LK, Butterfield KD. Cheating in academic institutions: A decade of research. *Ethics and Behavior*, 2001;11 (3), 219-32. doi: 10.1207/S15327019EB1103_2
- 34- Pittman Elander J, Lusher J, Fox P, Payne N. Student's beliefs and attitudes about identity in academic writing. *Studies in Higher Education*, 2013; 34(2):153-70. doi.org/10.1080/03075070802528270
- 35- Stone TH, Jawahar IM, Kisamore JL.

Predicting academic misconduct intentions and behavior using the theory of planned behavior and personality. *Basic and Applied Social Psychology*, 2010; 321:35-45. doi: 10.1080/01973530903539895

36- Ahmadi A. Plagiarism in the academic context: A study of Iranian EFL learners. *Research Ethics*, 2014; 10(3), 151-168. doi: 10.1177/1747016113488859

Archive of SID